

KESÄKUU

*Hyvää juhannusta...
Suvannon maisemin!*

TOIMITUKSEN TUOLI

Hyvää kesää kaikille Suvannon Seudun ystäville!

Sakkolan pitäjäjuhlien valmistelut Lempäälässä ovat täydessä vauhdissa.

Muistattehan varautua iloisella mielellä kaksipäiväisiin pitäjäjuhliin! Ja varata majapaikan hyvissä ajoin — yösijoja Lempäälästä kyllä löytyy, niin hotellista kuin retkeilymajasta.

Juhlan ohjelma ja Lempäälän esittely vielä seuraavassa numerossa, joka ilmestyy heinäkuun lopussa.

Tapaamisiin!

— mrt

Keväästä kesään Virkki- museossa

Virkki-käsityömusseossa on jälleen vietetty perinteisiä tapahtumia.

Kevät keikkuen tulevi oli näyttävä tilaisuus pukujen perinnettä: taidokkaan soiton ja laulun höystämänä nähtiin pukukavalkadissa toinen toistaan taidokkaampia vaatteita — romaaninaisen samettihameesta kesän muotiasuihin, marttapuvuista silkkiisiin juhla-vaatteisiin.

Virkki-käsityömusseo on avoinna myös kesäisin, joten Helsingissä vierailijoiden kannattaa tutustua sakkolalaisen käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkin elämäntyöhön.

Käkisalmeakin juhliteraan

Käkisalme on myös tänä kesänä juhlinnan kohteena. Heinolassa vietettiin jo 11.—12. 6. Käkisalmen linnan 700-vuotisjuhla, ja juhlinta jatkuu paikan päällä Käkisalmen linnan

pihalla 9. 7. 1994. Ohessa sakkolalaisen Tyyne-Kerttu Virkin valokuvia hänen yhteiskouluajoiltaan Käkisalimesta.

Käkisalmen yhteiskoululta

— Käkisalmen yhteiskoulun I-luokan tyttöjä 1918, kirjoittaa kuvan lähettäjä Tyyne-Kerttu Virkki, joka itse on yhtenä joukossa.

Vuonna 1923 V-luokka, toverikunnan lakit päässä: takana Rauha Kyttö Raudusta, Elina Sipiläinen Sakkolasta, Martta Immonen Pyhäjärveltä? Taimi Koivusalo Myllypellolta? Helmi Toivinen Pyhäjärveltä, edessä oikealta Tyyne Virkki Sakkolasta, Eino Koiranen (myöh. Railimo) Valkjärvi, Sylvi Sirelius (myöh. Siirala) Hiitolasta.

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

93 VUOTTA täytti 11. 4. 1994 Toijalan vanhainkodissa entinen Sakkolan lapinlahtelainen maanviljelijä ja kunnallismies Juho Kallonen, Seppälän Jussi. Ikäisekseen hyväkuntoisen entisen innokkaan hevosmiehen ilonaihe ja suuri mielenkiinnon kohde on tyttärenpojan Pekka Mäkelän Juupajoelta omistama ja valmentama maailmanennätysori Smooth Blend, joka viime syksynä ravasi Mikkelissä kilometrin ratojen maailmanennätyksen km-ajalla 1.10,9.

Juho Kalloksen kohdalla on toteutunut myös sellainen harvinaisuus, että elossa on samanaikaisesti viisi sukupolvea. Hänen itsensä lisäksi tytär Helli 70, tämän poika Pentti 46, jonka poika Petri 25 ja viidentenä hänen tyttärensä Pauliina 2 vuotta.

85 VUOTTA täytti 28. 2. 1994 Hilja Elina Nihti Punkalaitumella. Hän kuului kotikylänsä Ojaniemen marttakerhon perustajajäseniin ja oli sotien jälkeen perustamassa Koski-oisten Marttoja Punkalaitumella toimintaa jatkamaan. Emännäntöiden ohessa hän kutoi ja ompeli paljon. Hyväkuntoisen Hilja Nihdin harrastuksiin kuuluu vielä nykyäänkin kasvimaan hoito, sienestys, marjastus —

ja irtokivien poiskokoaminen pellolta kevättylvöjen jälkeen!

80 VUOTTA täytti 3. 5. 1994 Helmi Emilia Virkki, o.s. Härmäläinen, Punkalaitumella. Hän on syntynään pyhäjärveläisiä, avioituttua kotikylä Sakkolassa 38—39 ja 42—44 Valkjärvi. Helmi Virkki on osallistunut nuorisoseura- ja Marttatoimintoihin.

70 VUOTTA täytti 23. 3. 1994 Martta Tahvanainen, o.s. Ukkonen, Porissa. Mm. puutarhanhoitoa harrastavan Martta Tahvanaisen kotikylä Sakkolassa oli Riiska.

80 VUOTTA täytti Alma Karanen, o.s. Ollikainen, Urjalassa. Vanhemmat Emilia ja Matti Ollikainen Sakkolan Lapinlahdesta.

80 VUOTTA täytti 3. 5. 1994 Lauri Laamanen, Pirkkalassa. Asui

Sakkolassa Sipilänmäellä.

70 VUOTTA täyttää 29. 6. 1994 Elsa Maria Torvinen, o.s. Riikonen, Tampereella. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Kirkonkylä.

70 VUOTTA täytti 17. 3. 1994 Onni Ukkonen Alavudella. Hän on 12. RPr:n veteraaneja, sotilasarvoltaan kersantti, harrastanut paljon urheilua, etenkin keskimatkojen juoksua, lisäksi mm. valokuvausta ja mieskuorolaulua. Onni Ukkosen kotikylä Sakkolassa oli Riiska.

70 VUOTTA täytti 19. 4. 1994 entinen maanviljelijä Olavi Lopenen Juupajoen Korkeakoskella. Hänen kotinsa Sakkolassa oli Lapinlahden kylässä Suvannon rannalla siellä Riiskan puoleisessa päässä. Nykyisessä kotikunnassaan hän oli aikanaan mukana monissa kunnallisissa ja muissa luottamustoimissa, mutta luopui kaikista eläkeikään ehdittyään. Jäljellä on enää mukanaolo paikallisen eläkeliton, Karjala-seuran ja sotainvalidien toiminnassa. Kirjallisuuden seuraaminen ja lukeminen on edelleen mieluisa harrastus. Hän on myös muistanut lehteämme, Suvannon Seutua, vuosien mittaan parillakymmenellä kirjoituksellaan.

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

70 VUOTTA täytti 5. 2. 1994 edellisen aviopuoliso entinen kirjakauppias Marjatta L o p o n e n o.s. Anttila Juupajoen Korkeakoskella. Kirjakauppianaan hän toimi 36 vuotta, eläkeikään saakka. Hänen harrastuksiinsa ovat öljyvärimaalaus ja keramiikkatyöt ja on töillään osallistunut moniin näyttelyihin. Ylä-Hämeen taiteilijaseuran ja eläkeläisten toiminnassa hän on myös edelleen mukana.

60 VUOTTA täytti 23. 2. 1994 mv. Hannu Naskali Punkalaitumen Oriniemessä. Vanhempien, Loviisa, o.s. Loposen ja Johannes Naskalin kotikylä Sakkolassa oli Arkuntanhua.

50 VUOTTA täytti 4. 5. 1994 Tuomo Juhani Voittomäki Punkalaitumella. Vanhemmat Lempi, o.s. Pentikäinen ja Tauno Voittomäki Viikkalasta.

Uusia ylioppilaita

Marika Riikonen kirjoitti ylioppilaaksi Nokian lukioista yleisarvosanalla laudatur. Vanhemmat Tapio ja Raija Riikonen. Marikan molemmat isoisät olivat Sakkolasta: Armas Riikonen Petäjärveltä ja Johannes Karppanen Riiskasta.

KUOLLEITA

Ravintoloitsija Auno Uno Hinkkanen, syntynyt 29. 9. 1926 Sakkolan Riiskassa, kuoli 7. 11. 1993 Pirkanmaan Hoitokodissa. Viimeinen kotipaikka Lempäälän Hakkari.

Alli Alina Lundberg, o.s. Hinkkanen, syntynyt 1. 7. 1919 Sak-

kolan Riiskassa, kuoli 24. 10. 1993 Göteborgissa.

Juho Kelo, syntynyt 24. 2. 1935 Sakkolan Karholassa (suntio Ilmari Kelon perheen jäsen), kuoli 11. 5. 1994 Tampereen yliopistollisessa sairaalassa, asui Pirkkalassa.

Vieno Räikkönen, o.s. Kuisma, syntynyt 22. 7. 1912, kuoli 4. 4. 1994 Tampereella. Entinen kotipaikka Sakkolan Kiviniemi, viimeinen Tampereen Tesoma.

Kauppias Lauri Huuska, syntynyt 28. 10. 1919 Sakkolan Röykylässä, kuoli 25. 3. 1994 Valkeakoskella, siunattiin 16. 4. 1994 Sääksmäen kirkossa.

Lauri Huuska vihittiin avioliittoon Saarijärvellä Ester Taurénin kanssa, kotoisin Metsäpirtistä.

Lyhyesti kerrottuna hänen elämäntyönsä: monitaitoinen mies, nuoruusvuosina autonkuljettaja ja vaatturinopin käynyt. Kätevä käsistään, vaimon ja koko perheen vaatettaja. Kauppa-alan työn aloitti O.T.K:n osuusliikkeissä ja Toijalassa Huuska Oy:ssä. Nyt viimeiset 20 vuotta piti omaa kauppaliikettä Valkeakoskella, eläkkeelle siirtymiseen saakka.

Kauppiaan harrastuksiin ei paljon muuta jäänyt kuin oma perhe ja kesämökki.

Osallistui talvi- ja jatkosotaan.

Kaipa

Olen sinne tehnyt retken kesä kesältä uudestaan ja aina pienen hetken taas kotona olla saan.

Ovat juureni syvällä siellä en niitä mä irti saa täällä elämäni tiellä täytyy vieraana vaeltaa.

On siellä lapsuusmuistot ne säilyy mielessäin ja vehreät rantapuistot jotka uudestaan taas näin.

Vaan aina kun sieltä lähdän kalvaa kaipaus sisintäin mietin miksi minkä tähden täytyikään käydä näin?

Miks joutuu Karjalan kansa näin mieron kulkemaan ei saanut omanansa pitää synnyinseutuaan.

Me sitä rakastamme sinne aatoksemme vie se säilyy muistoissamme on sinne niin tuttu tie.

Jenny S.

Perhejuhlia? Suruviestejä? Valmistuneita? Syntymäpäiviä?

Kirjoita tiedot
Suvannon Seudun
toimitukseen, osoite

Rautasema
37550 MOISIO
puh. iltaisin 931-748 448

Kultahäiden aikaan

Kultahäitään viettivät Lappeenrannassa 30. 4. 94 Lahja ja Erkki Nuora. Lahja kotoisin Sakkolan Keljasta, Erkki Sakkolan Haitermaasta.

Tänä aamuna herätessäni aattelin, että kui mie oikei nyt tähä jouvui, tai oikeistua myö molluot. Sellane kumma sattuma kaikkine enteineen se vua ol, et kohtalo tähä vei miut, se-
kä hänet.

Kun muutimme Metsäpirtin Kirvesmäeltä Sakkolan Haitermaahan, olin viisivuotias pojannappula. Muistan hyvin, kun meiltä karkasi passi, joka tietysti ikävoi entiseen kotiliävään Kirvesmäelle. Vanhempi sis-koni Aino, ja isompi veljeni Armas läksivät etsimään, ja kuinka ollak-kaan, passi löytyi Keljan kylästä Joo-nas ja Maria Kallosen navetasta, he olivat ottaneet karkulaisen talteen.

Kylhä mie, ko issäin kans hevosel ajettiin Makkaran kautta Kirvesmäel-tä Haitermaahan, ni telekoilt näin Runteenmäellä, ko kaks tyttö tekkiit sav leipii. Kallosen Lahja oli toinen ja toinen oli vissiin Karppasen Impi. Mieko näi ne Lahjan tekemät, ni mie aattelin, et tuost tytöst miu pitäis suaha vakituine leivän paistaja, ja niihä siin sit käiki, jot kohtalo, vai mikä lie, et 50 vuotta uon syönt Lah-jan kans hänen tekemii paistoksii.

Kultahääpari

Kultahäitään viettivät Lempäälän Hollossa Sirkka ja Kaarlo

Kuuppo 28. 5. 1994 perheen pa-rissa.

Äitini, Lahjan anoppi kertoi, että kyl mie tiesi, jot näi siin käyp, ko Kallo-sen Maa löys, ja otti talteen sen mei-jän passin. Kansakoulun kävin Hai-termaan kansakoulussa, ja viimeisillä luokilla uattelin, jot missiä ei uo nii sorjii tyttölöi, ko mei koulus, ja ky-läs, ja sitä mieltä mie uon vielkii. Myöhemmin sitten kai ne savileivät alkoivat vetää Keljaan päin, toiset ikäiseni Haitermaan pojat alkoivat kysellä, että mitäs sille Keljan pai-menpojalle kuuluu, mistä olivat aa-vistaneet, mutta sehän minusta tuli. Juhlamme oli vapunaattona, ho-telleista en saanut pöytää, mutta pää-

tin, että siirrän ruokapöydän toiseen paikkaan, sateenvarjon asetin päivä-varjoksi, niinkuin hotelleissa. Ruusu-jen asemesta soitin kasetilta Reijo Taipaleen laulaman valssiin Joka vuodesta ruusun saat. Edellä mainit-tu oli n.s. kenraaliharjoitus (laihialai-sittain).

Lapset, ja ihanat lastenlapsemme vunukat järjestivät ikimuistettavan kultahäätalaisuuden meille, tyttärem-me ja vävyimme luona.

Terveisemme kaikille sakkolalaisil-le lähellä ja kaukaa. Toivottavat

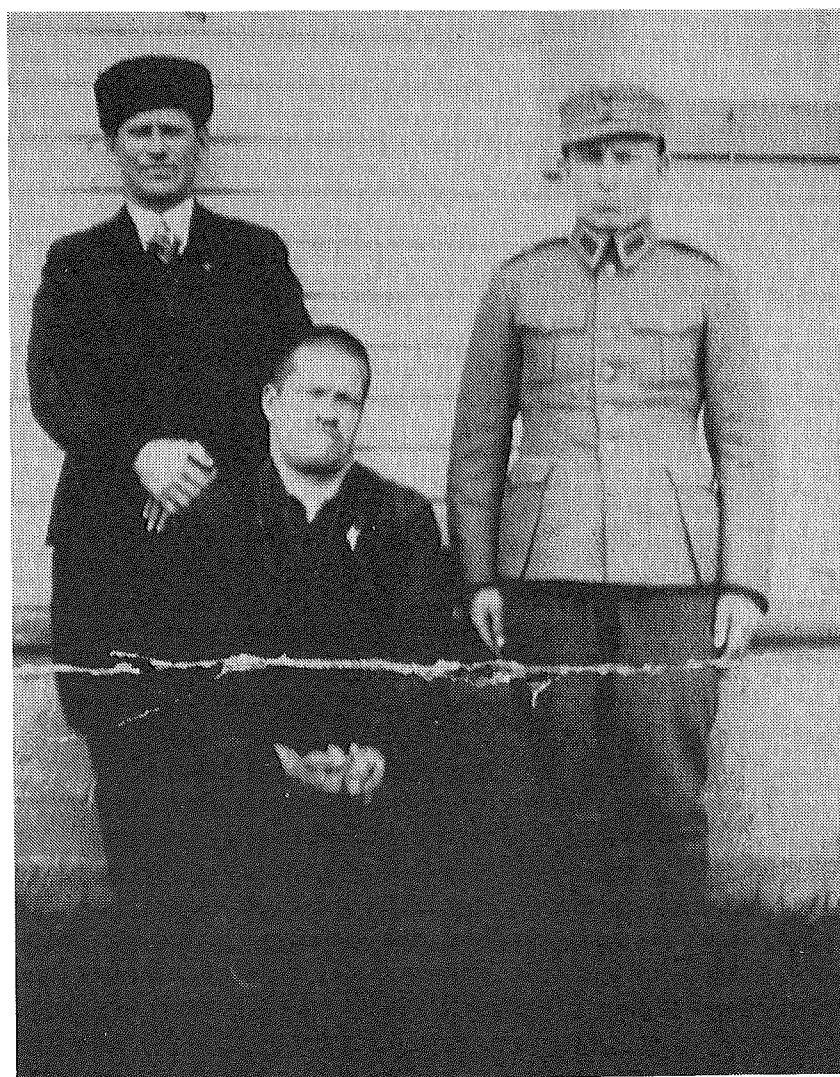
Erkki kuin myös Lahja

”Eero ota kynä, nyt syntyy runo”

Näin lausui Antti Laamanen kun vinttikammarissamme katsoimme elokuun kuutamoiltaa vuonna 1939. Runo oli seuraava, jonka silloin kirjoitin:

- 1) Tähtitarhain tuolla puolen
täältä usein katselen.
Milloin murhe valtaa mielen,
muistan kodin taivaisen.
- 2) Taaskin loistaa taivahalla
tähti kirkas tuikkien.
Mielen saattaa ilostumaan
taivaan silmä vienoinen.
- 3) Muistan jälleen: yksin Herra
tutkii kaikki sydämet.
Isän korva kuulee myöskin
huokaukset hiljaiset.
- 4) Nyt mä täällä koditonna
korpimaita kuljeksin.
Tähtitarhain tuolla puolen
pääsen kerran Kotihin.

Antti Laamanen

Kuvassa vasemmalla maanviljelijä Matti Kukko Sakkolan Valkjärveltä. Asuu nykyisin poikansa luona Enonkoskella ja pitäisi olla Sakkolan vanhin mies. Antti keskellä, kirjoittaja Eero Kuisma oikealla. Kuva on otettu Lurassa Kuisman kodin pihalla v. 1938.

SAKKOLAN JUHLAT

1994 LEMPÄÄLÄSSÄ

Kaksipäiväiset
pitäjäjuhlalat
vietetään
6.—7. 8. 94.

TERVETULOA
iloisiin juhliin
LEMPÄÄLÄÄN!

Lempäälän Karjalaiset ja
Haparaisten nuorisoseura

Antti Laamanen oli syntynyt Sakkolan Pannusaarella 4. 1. 1895. Sai lapsihalvauksen lapsena. Isä kuoli Antin ollessa 6-vuotias. Äitikin kuoli Antin sairastellessa. Sakkolan vanhainkodista tuli Antin vakituinen koti. Mummoni oli Antin tati ja isä serkku, joten kesälomia Antti vietti meillä.

Mitään ei Antti voinut tehdä omin voimin, kaikessa tarvitsi apua. Lapset tulivat Antilta pyytämään nimi-

ja syntymäpäivärunoja. Kaksi pientä runokirjaakin Antti julkaisi, ensimmäinen: ”Sirpaleita sairastuvilta”. Antin kanssa olin paljon matkoilla seurojen pidossa, niistä voin kertoa myöhemmin.

Jk. Tämä runo lähetettiin Evanke-
liumiyhdistyksen Nuorisoliitto lehteen ja sitä kautta se joutui Siionin Kanteleeseen ja numero 422.

Eero Kuisma

Hetkiä heinäpelloilla

Haitermaassa pikkupoikana veljeni löysi heinäpellon pientareelta karvattomia hiirenpoikasia, aivan nilkinäisiä. Hän ihastui niihin ja olisi tahtonut viedä ne kotiin kasvamaan. Mutta äiti oli toista mieltä: — Näitähän sie...

Jäivät hiirenlapset laiturille.

Vileksi hiiriä Petäjärvenkin pelloilla. Yksi hiirulainen vilahti heinämiehen housunlahkeesta sisään. Oli siinä toisilla hienäntekijöillä ihmettelemistä, kun yksi alkoi yht’äkkiä hyppiä ja sätkytellä säriään.

Oleili toki Sakkolan pelloilla hiiriä isompiakin eläviä. Kun Haitermaassa emäntä kulki viikatemiehen jäljessä, niin viikatteen huitaisu lennätti kyyn emännän kaulaan.

Mahtoi emännällä olla juhlava hetki käärmekääty kaulassaan.

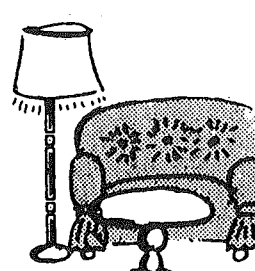
(Sakkolassa ei puhuttu käärmistä, siellähän ne olivat ”kärmeitä”).

Lupralainen Tuomaan Matti osti heinänniittokoneen. Hän esitteli ylvästellen konetta, sormiaan sievästi lipsutellen: — Kun ajetaan yläterällä, ripset vain vie. Mutta, kun ajetaan alaterällä, tulee akuraatti — puhdas-ta tulee.

Hannu Kitunen

Piirroksat Pirkko Vanhanen

Verhoiluliike
AAPRO KIISKI
41490 NIEMISJÄRVI
☎ (941) 845 724
HANKASALMI

TILAA
SINÄKIN
OMA
SUVANNON
SEUTU

''Lentävä postiljooni'' — ensi- askeleet Sakkolan Petäjävedellä

Olin sydäntalvella kuntoutuksessa Ruissalon kylpylässä. Siellä tapaa paljon erilaisia ihmisiä, mm. pyhäjärveläisiä oli siellä useita. Naapuripitäjästä Sakkolasta oli suurjuoksija Veikko Karvonen. ''Lentävä postiljooni'' oli siellä vain lyhyellä kuntoutusjaksolla. Oli aivan luonnollista, että hänen kanssaan keskustelu siirtyi kuin itsestään urheiluun, koska se on ollut kirjoittajankin vuosikymmeniä kestävä harrastus.

Veikko Karvosen nykykunnosta antaa hyvän kuvan se, että joutuesaan odottamaan varsinaista kuntoutusohjelmansa alkamista, hän vetäisi alkulämmittelyksi 15 kilometrin juoksulenkin. Eräänä aamuna kysyi iäkäs veteraani Veikko Karvoselta, että tunsitko Sinä sen suurjuoksija Veikko Karvosen, joka kävi usein kotiseudullani juoksemassa ja vei aina parhaat palkinnot. Veikko yritti selvittää, että minä olen sama mies. Kysyjä ei hyväksynyt alkuunkaan vastausta, vaan sanoi, että Veikko Karvosen täytyy olla nykyisin huomattavasti vanhempi mies, mitä sinä olet.

Sitten siirtyi keskustelu Sakkolan pojan suuriin urheiluosaavutuksiin. Mistä sait kipinän ja milloin aloitit juoksemisen? Se tapahtui varsin myöhään. Olin vuonna 1945 Kuopiossa sotaväessä. Sain lainaksi piikkarit ja osallistuin rykmentin mestaruuskilpailuihin 1500 metrin juoksuun. Yllätyksekseni sijoituin toiseksi. Tästä menestyksestä johtuen rohkenin osallistua seuraavana päivänä 3000 metrin maastojuoksukilpailuun, jossa sain jälleen toisen palkinnon. Sotilasmestari Niemi kehotti jatkamaan juoksua. Hän kertoi, että sinulla on lyhyt taloudellinen askel, joka soveltuu erinomaisesti pitkien matkojen juoksuun.

Sotaväestä palattuani tulini evakko-
paikkaamme Saarijärvelle. Siellä

aloitin juoksuharjoittelun Saarijärven Pullistuksen riveissä. Siellä toimi valmentajana niin ikään Niemen-niminen mies, joka innosti kovasti tehostaman harjoittelua. Saarijärvellä oli harjoitus- ja kilpailuverina myöhemmin tunnettu kirjailija Marko Tapper (Marko Tapio). Juoksin alkuun 3000—5000 metrin kilpailuja, kohtalaisella menestyksellä. Matkat olivat minulle liian lyhyitä. Huomasin sen jo silloin.

Vuonna 1948 muutin postin palvelukseen Jyväskylään, edustin Jyväskylän Tovereita vuosina 1948—1950. Vuonna 1949 juoksin Turussa ensimmäisen täysmaratonin, aika 2 t 45 min. oli hyvä ja lupauksia antava. Vuonna 1950 sijoituin toiseksi SM-maratonilla Miehikkälässä. Samana vuonna sain pukea ylleni jo maan edustusasun ja pääsin EM-kisoihin Brysseliin. Sijoituin siellä hopeamitalille. Tässä vaiheessa voitiin jo katsoa, että postiljooni alkoi lentää.

Veikko Karvosen saavutukset ovat olleet mahtavat. Euroopan mestaruuden hän voitti Bernissä vuonna 1954. EM-hopealle hän sijoittui vuonna 1954. Olympialaisten pronssimitalin hän voitti Melbournen kisoissa vuonna 1956. Pohjoismaiden mestaruuden hän on voittanut vuosina 1951, 1953 ja 1955. Kuuluisan Bostonin

maratonin hän voitti vuonna 1954. Lisäksi hän sijoittui Bostonissa kahdesti toiseksi ja kerran neljänneksi. Veikko Karvosen suuriin voittoihin kuuluivat mm. Asahi-maratonin voitto Japanissa. Ateenan maratonin voitto ja Rooman halkijuoksun voitto. Helsingin Kaivopuiston maratonin hän voitti viidesti peräkkäin, mikä on harvinainen saavutus.

Paljon puhuttiin sairastumisesta ennen Helsingin olympialaisia? Oltiin harjoittelemassa Ranskassa. Kovan rääkin seurauksena minulta meni selästä neljä nikamaa pois paikoiltaan. Siitä seurasi kuuden viikon täydellinen harjoittelun keskeytys. Sijoituin silti Helsingissä viidenneksi.

Lopuksi minkälaisia ohjeita antaisit vasta-alkajille pitkien matkojen juoksijoille? Liian nuorena ei ole syytä aloittaa rankkaa harjoittelua. Siitä voi koitua väsyminen ja kyllästyminen. Pinnalle pääsy vaatii monta vuotta sitkeää harjoittelua. Harjoittelussa täytyy olla pitkäjänteisyyttä ja valtava usko omaan kykyyn. Tie huipulle johtaa yleensä vaikeuksien ja vastoinkäymisten kautta.

Veikko Karvonen on asunut Turussa vuodesta 1951 lähtien. Näin ollen ovat mm. nämä Ruissalon kauniit polut hänelle hyvin tuttuja.

Mauri Vanhanen

Ei unohdu kotiseutu

Sudenhännästä hotellintapaisesta lähdettiin Riiskaan kotikylään, tietenkin jo toisen kerran siskoni Hannan kanssa. Taksi tuli, Ladaan vaan istumaan ja jännitys alkoi. Poika tarjosi heti punaisia kirsikoita meille.

Jo näkyi Pulakan pellot ensiksi ja siitä edelleen kaikki, koko kylä. Kylä näytti matalalta, kun rakennukset olivat poissa. Auto pysähtyi meidän entiselle maantien portille, joka melskeissä oli hävinnyt. Kuvassa olemmekin juuri portin paikalla ja katse Tatin Martille päin. Rastat selän takana ja enoni Kopperaismäen tuntumassa. Joki oli kuivunut, mutta leppikkö seuraa rantaa. Skytän mäellekin oli tehty rakennuksen alkuja.

Kävelimme pellon rajoja. Rauha joka puolella, oli vain aurinko, tuuli, linnut, Suvanto ja kulleroita. Hannan-sisko poimi muutaman. Minä sanoin: Ei, olen saanut tältä paikalta lapsuuden, nuoruuden kahteenkymmenenkuuteen saakka. Sen haluan kyllä rikkomatta säilöön.

Tuo joki oli rakas paikka; uimassa kävimme niin kauan kun ravut ilmestyivät paikalle. Pojat tyrkkäsivät minut syvälle ja huusivat, että opit sinäkin uimaan. Paidan helmat levisivät veden päälle kuin sateenvarjo.

Kun kaikki oli tarkastettu ja aitta punainen, joka oli myös karannut. Sen paikka oli erikoisen rakas. Pojat raapivat seinät ja posket punaisina mitä seuraa. Haka ramppi oli vahva isän tekemä, mutta jos otti vauhdin ja potkaisi, oli ovi hajalla. Raapija

Kotiportin paikalla Riiskassa Saima Äikäs ja sisarensa Hanna.

meni pois, kun olin vain hiljaa. Mökäisi mennessään jotakin. Siellä koin vain puhtaan rakkauden.

Sitten taksi vei Karppasen mäen alle, auto jäi siihen. Oli vielä uudet asukkaat kaivaneet suuren ojan. Hanna kyllä ylitti, mutta minä putoisin takaisin. Taksipoika kun tyrkkäsi takapuolesta, yli menin minäkin. Mäki siellä näkyi, Suvanto komeasti, Patoniemi ja Kirvesmäki.

Naurun aihe oli myös matkan aikana iso lehmälauma. Se ilmestyi

eteemme ja kaksi miespaimenta keppeä kädessä, jatkona nuoranpätkä ja solmu päässä. Yksi lehmä loikkasi metsään, paimen perässä. Nuora tarttui lehmän jalkaan, lehmä lāsäytti takaisin paimenen polveen. Kyllä piti mies polveaan kiinni, oli kova paimenpalkka. Ja meitä nauratti autosaa.

Poislähtö oli edessä. Hanna kulle rot, mutta minulle riitti itkuiset silmät. Hyvästi.

Saima Äikäs

UKKOSEN SUKU

Vpl Pyhäjärven Lohijoelta ja Metsäpirtin Koukunniemestä kokoontuu 13. elokuuta paikana Teatteriravintola ISABELLA Riihimäen Hämeenaukiolla. Hinta 110 mk sisältää tervetuliaiskahvit klo 10, lounaan sekä iltapäiväkahvit. Kakkuakin tarjoillaan. TERVETULOA! Ilmoittautumiset 1. 8. 1994 mennessä:

Aulis Ukkonen
90-5051897 ja 949-303700

Hellä Tuomisaari
939-571389

Pauli Inkinen
914-730288 (25. 7. lähtien)

Muuan juhannusmuisto ajalta kauan sitten

Juhannusheila

Kääntyessäni Töölön Sokeritehtaan nurkalta polkemaan Viipurin suuntaan, vilkaisin kelloa ja totesin sen olevan tasan 14 kauniina kesikesän päivänä, juhannuksen aaton-aattona olympiavuonna 1936. Olin hiljattain pääkaupunkilaistunut, mistä syystä tunsin seudun vielä liian oudoksi jäädäkseni juhannuksen viettoon Helsinkiin. Sensijaan tiesin, mistä se oikea juhannustunnelma olisi löydettävissä, — olkoonkin, että sinne oli matkaa.

Ei ollut ensimmäinen kerta, kun pyörälläni poljin Helsingin ja Viipurin väliä. Tästä matkasta tulisi kuitenkin ennätyspitkä, sillä tämänkertainen määränpääni olisi tuolla puolen Viipurin — Kannaksella, Suvannon rantamilla.

Polkupyöräily — niin kai voitaneen luonnehtia satojen kilometrien mittaista pyöräretkeä — oli tuolloin, puolisen vuosisataa sitten paljolti toisenlaista kuin tänään. Harvoilla tieosuuksilla siihen nyky-Suomessa olisi mahdollisuuksiakaan. Jos vertaamme vaikka entisajan pyörälläajoa idyllisesti kaartuilevan maantien tiukkaan painuneella hiekkapinnalla nykypyöräilijän pikittien pientareella polkemiseen pakokaasun katkussa, ohi hurahtelevien autojen rikkoessa vähäisimmätkin illuusioiden vauhdin hurmasta.

Erikoisempaa aikataulua en ollut matkalleni laatinut, polkisinpahan vain niinkuin kulloinkin mukavamin tuntuu menevän. Kaupungeissa ja muilla vilkkaammilla paikoilla oli kioskeja ja kauppiaa tien ohessa, missä voi virkistäytyä ja levähtää.

Iltaan mennessä olin ohittanut jo Porvoon ja Loviisankin. Yön viileydessä ajo oli mukavaa ja rauhallista — sitä mieltä olivat myös ne muuttamat kilpapyöräilijät, joita harjoitusajollaan tiellä tapasin. Heistä oli pi-

ristävää seuraa ja heiltä sain vetoapua useaan otteeseen Loviisan ja Haminan välillä.

Jossakin Virolahden paikkeilla poikkesin aamulypsyn aikaan eräseen tienvarren maalaistaloon. Matkastani kerrottua ystävällinen emäntä tuntui pitävän minua oikeana sankarimatkailevana. Pöytään tuotiin tuoretta kirnupiimää, leipää, voita ja mainiota suolakalaa, Virolahden vimpaa sekä kehoitettiin aterioimaan. Kaiken kukkuraksi kestityksestä ei edes maksua huolitettu.

Olin muuttanut Helsinkiin Viipurista ja siellä, Havin Vallirinteellä oli minulla vielä entinen kotini, missä äiti vanhimman veljeni ja nuorimman sisareni kanssa asui. Juhannusaattona puolenpäivän aikaan siellä poikessani tapasin vain äidin kotona. Tuo kolmensadan kilometrin matka pyörällä polkien oli kestänyt 22 tuntia. Tarpeellisten huoltotoimien, aterioinnin ja kylvyn jälkeen olin jälleen polkemassa tiellä — Kannaksentiellä.

Suvannon rantamille sijoittunut Sakkola oli synnyinpitäjäni. Sieltä olin siirtynyt Viipuriin seitsemän vuotta aikaisemmin, mutta juhannuksena olin palannut sinne aina mielelläni myös viipurilaiskautenani, kuten nyt helsinkiläistyneenä.

Viipurista oli Kiviniemeen matkaa toista sataa kilometriä ja Kiviniemestä vielä muutama kilometri kotikylääni Röykkylään. Ilmestyessäni setäni taloon minut otettiin vastaan kuin juhannusvieras konsanaan, kestityksin ja juhannussaunoin. Makuupaikakseni sain erillisen aittarakennuksen. Sedän talossa ei sillä haavaa asunut lainkaan nuorisoa, vain vanhempia ja pikkulapsia, eivätkä kokkojuhlat heitä kiinnostaneet. Niinpä talon väki hiljensi levolle.

Entä minä? Olinko polkenut Helsingistä Suvannon rantamille vain ju-

hannusyönä nukkuakseni? Enpä suinkaan! Kokkojuhliin ja juhannustansseihin olin tullut. Se seikka, että edellisenä yönä en ollut silmää ummistanut, ei saanut merkitä mitään nyt, kun oli juhannus ja poika parhaassa iässä — parhaalla juhannuspaikkakunnalla.

Kasarmilassa — kosken toisella puolella, oli mainostettu vietettävän seudun suurinta juhannusjuhlaa. Maantiematkaa sinne olisi peninkulman verran, mutta mitäpä tuosta. Murto-osa se vain olisi siitä, mitä jo olin polkenut, joten matkaan taas.

Kylläpä nuo Kasarmilan maisemat olivat muuttuneet niistä ajoista, jolloin samoilla kankailla olin käyskellyt karjaa kaitsemassa. Uusia taloja oli rakennettu ja hongikon reunassa levittäytyi mittava tanssilava, jonka äärellä pelit pelasi ja lavalle tungsiva kansa karkeloi. Alempana pienen, patamaisen Valkjärven rannassa lepatti räiskähtelevä kokko ja koko metsikkö kuhisi juhannuskansaa.

Kasarmilan kokkojuhla oli kerännyt runsaasti vierasta väkeä myös naapuripitäjistä enkä siellä enää montakaan vanhaa tuttuani tavannut. Omat aikalaiseni ja ikätoverini olivat aikuistuneet, kenties avioituneet tai kaikonneet paikkakunnalta kuten itse olin tehnyt. Nuo tanssitetavat neitosetkin — liekö olleet niitä entisiä pikkutyttöjä, jotka saattoivat tuntea minut, mutta minä en tunteutunut heitä.

Tunnistin sittenkin tyttörivistöstä erään, entisen ihastukseni Millan. Orkesterin alkaessa soittaa ”Romantiikkaa ruusutarhassa” aloin luovia hänen suuntaansa, mutta sain todeta erään lauluntekijän tapaamiseksi, että ”tulit liian myöhään...”, Milla oli jo viety. Eräs sievä vaaleaverikkö sattui kuitenkin kohdalle ja hänelle kumarsin.

Niin siinä sitten kävi, että muiden kanssa en Kasarmilan lavalla tanssinutkaan. Elinan, sen vaaleaverikon kanssa olin löytänyt yhteiset tahdit kaikkiin rytmeihin. ”Rantakoivun alla”-valssin sävelet saivat minut kehaisemaan, että tämän valssin tekijä on tuttu kaverini. Ja tunsihan hänet toki Elinakin, Kasarmilan oman kasvatin, Onni Laihasen.

Elinalla ja minulla näytti olevan monenlaista yhteistä, nyt jo yhteinen tuttavakin. Useiden yhteisten tanssien lomassa poikkesimme yhdessä puhvetissa ja yhdessä käytiin myös katselemassa kytevä kokon viimeisiä lepattavia liekkejä.

Aamun jo valjetessa lähdettiin paluumatkalle, mikä sekin osoittautui yhteiseksi. Elina kertoi asuvansa aivan Kiviniemen kosken partaalla, missä hänen isänsä toimi kalastusvalvojana. Polkupyörä oli Elinankin kyytivälineenä ja koski oli tarkalleen puolimatka omaan majoituspaikkaani. Ilman minkäänlaista kiirettä, vuoroin ajellen ja vuoroin pyörää taltuttaen lähestyimme Elinan kotia, ja tuosta lähestymisestä tiedotti yhä voimakkaammaksi käyvä kosken kohina, uomassaan mahtavana ryöpyvän Vuoksen valtava jylinä.

Kosken hymniä kuunnellen istuimme töyryällä pitkät tovit. Alapuolellemme virran kuohuissa erottautui oudon näköisiä paalurakennelmia. ”Lohiportaita ja -patoja”, tiesi Elina minua valistaa. ”Niitä ovat sinne rakentaneet kalastuskunnat, jotka ovat kalavesiä valtiolta vuokranneet. Saavat sieltä paljon lohia Viipurin — koko Karjalan — jopa Helsinginkin tarpeiksi”. Ja Elinan isä hoitaa täällä tuota valtion palkkaamaa koskenhaltijan virkaa.

Juhannusaamun aurinko oli jo kivunnut korkealle. Tuon jylhän luonnonnäytelmän vaikutuspiirissä tunsin olevani kuin lumotussa valveunessa, mistä vihdoinkin havahduin janon tuntuun. Elina kutsui minut sisälle pirttiin, missä tarjoili raikasta kotikaljaa ja vähän syötävääkin. Kotiväki nukui vielä kamareissaan.

Jätimme portailta vaiteliaat jäähyväiset. Emme tehneet mitään tulevaisuutta koskevia lupauksia, emme sopineet tapaamisesta tai kirjeenvaihdosta, emme edes toistemme osoitteita udelleet. Olimme onnistuneesti olleet toinen toisellemme tämän juhannuksen tärkein — juhannusheila — asia, mitä ei tule ottaa vakavasti. Sama heila toisena juhannuksena olisiikin jo liian vakava tapaus.

Vielä viisi kilometriä oli poljettavaa juhannusaamuaurinkon lämmittäessä. Tietämättä, oltiinko setälässä vielä unessa vai hereillä kömmin aittaan kuittaamaan unohtumattomimman juhannukseni univelkaa.

Eka Karppanen

Yhteiselämää

Muina Muolaassa asui iäkäs pariskunta. Mies oli nuoruudessaan palvellut kolme vuotta tsaarin armeijassa.

Vaikka olivatkin kauan eläneet yhdessä, riitti heillä yhä keskusteltavaa keskenään. Tosin toisinaan toinen puhui yhtä toinen toista.

Eräänä päivänä mies nakistautui vanhaan asepukuunsa. Meni vaimonsa eteen ja kysyi: — Tunnet sie minnuu? — Vai kuol Villeltä hevone, vaimo totesi.

Lempäälän karjalaisten tarinaillassa 25. 4. 1994 mukana myös *Hanna Kitunen*

Hovinkylän Kirjan jatko-osa

ilmestynyt. Sisältää muisteloita

Vihittyjä

Avioliittoon vihittiin 16. 4. 1994 Halikon kirkossa Marko Toivonen ja Ulla Leino.

Morsiamen sukujuuret johtavat äidin puolelta syvälle Sakkolaan. Äiti Raili Leino, o.s. Kopperoinen, ukki Toivo Kopperoinen ja ukin äiti Maria Kopperoinen, o.s. Käppi, ovat Haparaisista. Äidin äiti Anna Kopperoinen, o.s. Henttonen, isoäidin äiti Maria Henttonen, o.s. Nuora, ovat Vilakkalasta.

ta: m.m. Katri Lampuodin tytär, Huuhkan poika, Emäntäkoulun kummitukset, Marttojen päiväkirjat y.m.

Hinta 100:—

Tilaukset Hilkalta p. (931) 214 5170 tai p. 174 639 (iltaisin).

Muistelu kanootista

Eräitä vuosia taaksepäin meille tuli vieraita Lempäälän puolesta. Tuttuja tavallaan, Esko Kallonen ja Väinö Kekki. Esko Kallonen pyysi, että mieheni Martti kertoisi minkälainen oli hänen talvisotansa. Ei se Martille kovin helppoa ollut, sydäimestä otti, kun takana oli kaksi sairaalareissua sydämen tähden. Tapparista alkoi kertominen, kasetti täyttyi Väinö Kekki seurusteli kanssani pirtin puolella. Meillä oli tuttuja asioita Haparaista ja Kekkilästä.

Martin ensimmäiseen sotapäivään liittyi minun kanoottiin.

Rajakomppanian Tapparissa olevien miesten päällikkö oli sopinut miesten kanssa, että kaksi miestä jää sinne sodan alettua jälkipartioon. Toinen näistä, Kaino Torikka, tapasi kohtalonsa ensimmäisistä ammuksista. Toinen, Viljo Kirjavainen, vakinaisen rajavartija Tapparista jäi sinne kun muu porukka vetäytyi Saarosiin päin.

Martti oli neuvonut Kirjavaiselle miten tämä pääsee sieltä palaamaan Saarosten rantaan ja siitä edelleen Taipaleeseen päin. Martti sanoi, että mene rantaa myöten, Saarosten satamassa mene Hyytiän Aapron kalakellariin, (neuvoin avaimen paikan) siellä kellarin parvella on valkoinen kanootti, tule sen kanssa Saunasaari kiertäen Taipaleeseen.

Esko pyysi, että minä kirjoittaisin lehteen kertomuksen kanootista.

Olimme nuorina Sakkolan Kekkilässä. Ei silloin kukaan olisi voinut kuvitella, mitä kaikkea tuohon mainittuun kanoottiin voi sisältyä, kun serkkuni Sulo Voittomäki alkoi hankkia tarpeita sen tekoa varten. Enomme, Juho Riikosen, riihen taakse rupeesi ilmestymään tavaroita. Aulis Kuorikoski liittyi läheisesti tähän suunnitelmaan. Olin siellä aina seuraamassa hommia, kun päiväskareet olivat päättyneet. Kaunis kanootti siitä tuli, valkoiseksi maalat-

tu, kanttaukset ja melan lavat olivat punaruskeat. Se kantoi hyvin kaksi ihmistä.

Meillä oli valtavan hauska päivä, kun sen kanssa Kiiskinlahdelle men- tiin. Kävimme eräänä pyhänä Suvannon toisella puolella. Karjan Saimin kotona oli Evankeliumi yhdistyksen tilaisuus, saimme luvan lähteä. Mutta sitten tuli kova ottelu Katri-tädin kanssa. Hän sanoi, että te hukutte sen kanootin kanssa. Taisin silloin ensimmäisen kerran sanoa tädille vastaan. Tunsin olevani oikeassa.

Eräänä pyhänä karkasimme rantaan. Täti oli Viipurissa. Eno ei huomannut lähtöä. Tulin sieltä päiväskareille. Sulo ja Aulis jäivät vielä ko- keilemaan purjetta. Menin hyvin hiljaa omaan huoneeseeni. Pelästyin vähän, kun isosta kamarista kuului puhetta ja aika pamaus pöytään. Se saattoi olla nyrkin isku. Sitä seurasi: "Jos Aune ei lakkaa menemästä kanoottiin, niin Aune lähtee meiltä pois."

Seuraavana keväänä lähdin.

Veljeni Kauko sanoi, että tule Metsäpirttiin, saat täältä osuuskaupasta harjoittelijan paikan ja paremman

palkan kuin enolta.

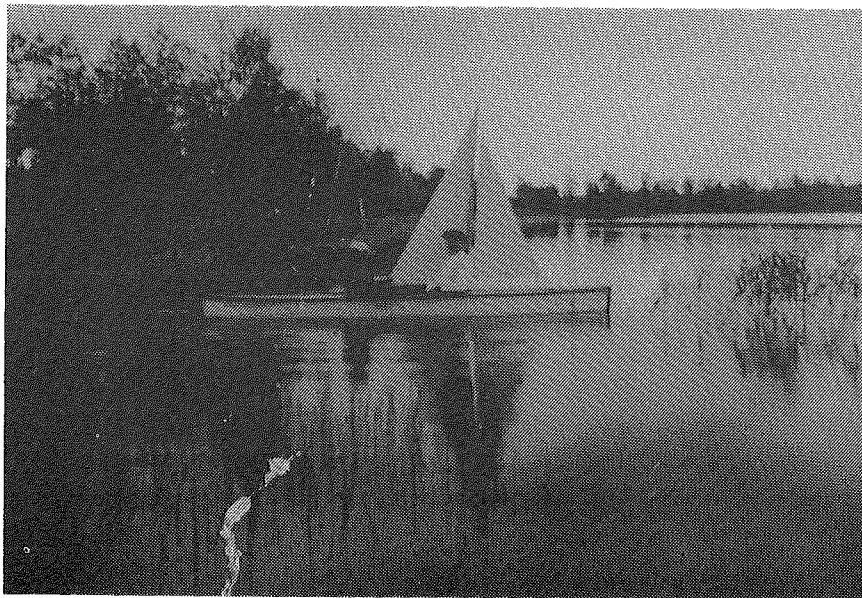
Kului aikaa, Saarosten osuuskaupan auto toi Suvannon Väskelan laivalaiturilta tavarakuormaa. Kuorman päällä oli kanootti, osoitettu minulle.

Mitä varten serkku lähetti sen pois! Pitikö kanootin pelastaa yksi rajamies? Pitikö minun saada meloa sillä Laatokalla kenenkään kieltämättä?

Tämä kirjoitus tuli nyt vasta ajan- kohtaiseksi, kun olen lapsilleni kuvaillut ja kertonut Suvannosta, Laatokasta, kaikesta kauniista. Sanoin heille, käykää siellä ja alkää unohtako vasikkahakaa, alkää jättäkö käymättä Kekinniemiä eikä Kiiskin- lahdessa. Lapset lähtevät sinne kesä- kuussa.

Elämä vyöryy eteenpäin, Taipaleenjoki virtaa, kanootti jäi rannalle, Kirjavainen kaatui, Aulis Kuorikoski kaatui. Eräs meloja elää vielä ja on kiitollinen elämän rikkaudesta. Elämä on opettanut ymmärtämään senkin, että "miksi on vapaus kallis, mikä ilo itsenäinen?" Näin on sanonut isä-Santeri eräässä runossa.

Aune Ahtiainen

Sulo Voittomäki ja Aulis Kuorikoski vesillä Kiiskinlahdessa 1930-luvulla.

Ennen yhdessä oltihin

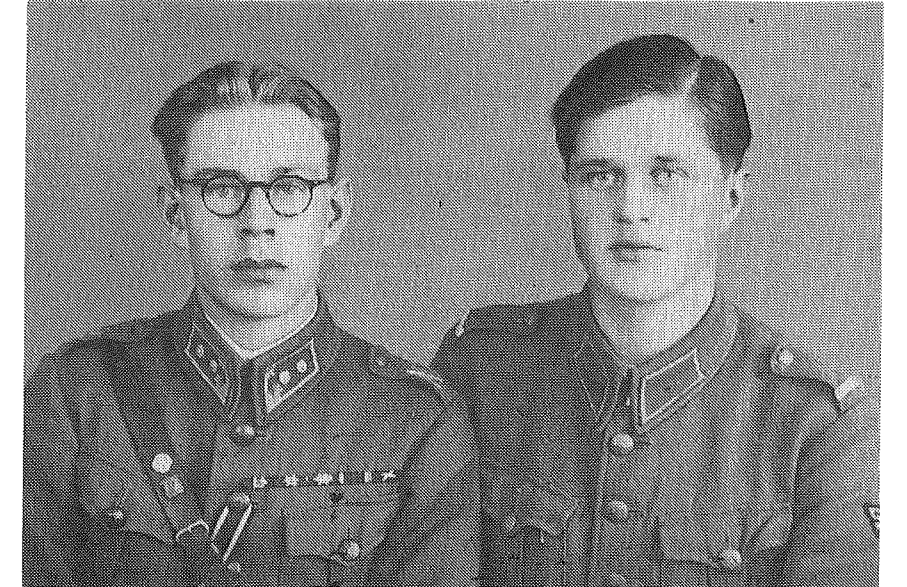
Viitaten Eero Kuisman taannoiseen, tässä lehdessä olleeseen artikkelisiin, jossa myönteisessä mielessä käsiteltiin nuoren sotilaan sotilaallisuutta juuri päättyneen talvisodan jälkeen. Hän lopuksi toteaa, että joku sakkolalainen tietänee kertoa enemmänkin Yrjö Kiiskistä, joka komppanian silloisen vääpelinkin näkökulmasta katsottuna 16-vuotiaana Taipaleen taistelijana saattoi olla erikoisessa aseveljien suojelussa.

Katsomme tässä Yrjön hyvin tuntien asiakseni vähän valottaa tämän "taistelijan" lyhyttä, mutta vaiheikasta taustaa. Olimme ikätovereita, kasvinkumppaneita ja yhdessä monessa mukana, hän ehkä enemmän. Talvisodassakin hän, minä en — olin evakossa Kylmäkoskella. Olimme poikaosastossa, toisten poikien mukana voimistelujoukkueessa 1930-luvulla, jota Vilho Pitkänen johti.

Yrjön koti oli kirkonmäellä aivan koulun naapurina, minun muutama sata metriä kauempana. Yhteistä meille oli, että jäimme molemmat isistämme orvoiksi, minä kuusivuotiaana, Yrjö vielä nuorempana ja asui ja kasvoi mieheksi äitinsä Amalian ja mummonsä kanssa.

Tapasimme lomalla ollessani heinäkuussa 1942 Sakkolassa. Yrjö oli myös lomalla samanaikaisesti, kuin myös Kuren Väinökin. Nämä Taipaleen taistelijat, Yrjö ja Väinö, päättivät, että lähdetäänpäs vähän katsomaan miltä Taipale näyttää. Olihan kulunut lähes kaksi vuotta siitä katkerasta olostasi siellä. Halusin lähteä tietysti mukaan. Meillä oli polkupyörät käytettävissämme ja saimme vielä naisseuraakin mukaamme, Väinön serkku Elvi Naskali. Tuo 20 kilometrin matka taittui suhteellisen kevyesti, huolimatta lämpimästä kesästä.

Miltäkö Taipale näytti? Laatokka näkyi jo kaukaa, lähes Vilakkalan koululta alkaen, metsäpirstaleina.

Kiviniemessä Valtosen valokuvaamossa Kalevalanpäivänä 1943; Yrjö Kiiski ja Risto Jääskeläinen.

Käynti tuolla kuoleman paikalla tietysti sävähdytti, mielenkiinto oli Väinöllä ja Yrjöllä ymmärrettävästi suuri, kokea ja nähdä tuo maasto. Taistelutanner reilusti seisten ja kävellen ja katsellen pitkin asemia, rintamalinjaa. Tässä meidän korsun paikka! Sisäänpainunut monttu, hiekalla rautaa, terässirpaletta jokaisen askeleen alla, takana kolkko repaleinen pylväsmetsikkö, ei vihreän vihreää, ei ruohonpiippaa vielä heinäkuussa, vain mustaa ja ruskeaa myrkyttyneen tuntuista myllerrettyä maisemaa.

Tuolla alempana lähempänä Suvannon rantaa ja Patonientä päin oli Aarnen konekivääri! Naskalin Aarne, Laamasen Olli ja muut pojat. Jokainen meistä joutui käymään oman sotansa, joskin yhdessä, aina kunnes syystä tai toisesta joutui pelistä pois.

Seuraavan kerran tapasin Yrjön lomalla ollessani helmikuun lopulla 1943. Olimme käymässä kasarmilla, siellä oli illalla Kalevala-juhlat, jossa kirkonkylän tytöt ja pojatkin esitivät ohjelmaa. Päivällä, joka oli erityisen, aurinko paistoi ja vesi virtasi maantiellä. Kasarmin portilla osuimme varsin arvovaltaisen seurueen lä-

heisyyteen: Marsalkka Mannerheim ja muita upseereita.

Päivän kunniaksi kävimme Yrjön kanssa yhteisessä kuvassa, Valtosen valokuvaamossa — ohessa onkin 49 vuoden takainen kuva tapahtumasta. Yrjö on tietenkin kuvassa oleva luutnantti.

Kannaksen takaisinvaltauksen jälkeen Yrjö Kiiski joutui tai hakeutui kaukopartiojoukkoihin toimien Uhtuan suunnalla. Siellä hän menetti toisen jalkansa ja kantoi lopun lyhyen elämänsä ajan sääriproteesia. Kotiseudun menetys, raskaat rauhan- ehdot, näillä saattoi olla syynä nuoren elämän päättymiseen syksyllä 1944. Yrjön muistopaasi on Rautalammin sankarihaudassa Paasan Hanneksen ja rippikoulukaverini Pajarin Toivon kanssa siellä sankarihau- dan vasemmalla laidalla.

Tasan ei käy onnen lahjat, ennen yhdessä oltihin! Niin monen elämä päättyi nuorena, me "etuoikeutetut" säästyneet olemme saaneet ainakin näköalapaikoilta seurata tätä Suomen ja maailman menoa.

Pirkkalassa 30. 4. 1994
Risto Jääskeläinen

Rippikoulumuistoja Sakkolasta 1932—33

Aune-sisareni selailee usein pientä mustakantista muistovihkoa, joka on täynnä merkintöjä hänen rippikouluajastaan, ajatuksistaan ja tovereistaan. Osa vihkon sisällöstä koostuu muistovärssyistä, jollaisia tytöillä oli silloin tapana kirjoitella toistensa vihkoihin.

Hän on nyt 78-vuotias, eikä kykene enää kirjoittamaan, mutta antoi tehtäväkseni tervehtiä puolestaan kaikkia rippikoulutovereita, jotka vielä ovat elossa ja Suvannon Seudun välityksellä tavoitettavissa.

Tytöt ovat kirjoittelleet aika napakasti ja hauskasti sen aikaisia lentäviä lauseita ja runoja, joissa oli paljon hyviä ja kauniita, jopa liikuttavia kehoituksia suureen maailmaan lähteville. Useimmat ”ohjeet” liittyvät elämäkumppanin etsintäsuunnitelmiin.

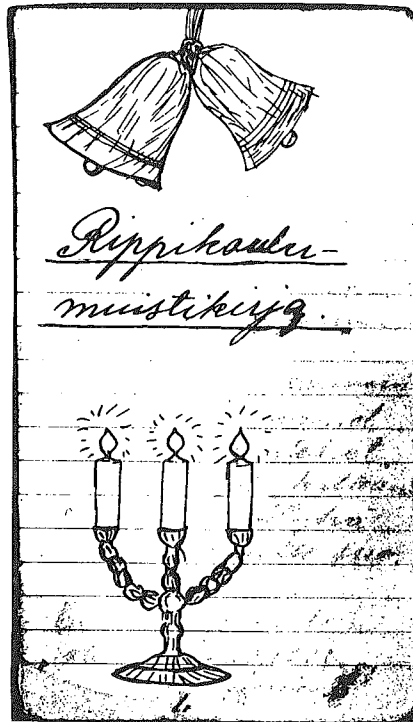
Aunen (Juho ja Aune Naskalin tytär Voloskasta) kohdalla nuo nuoruuden haaveet ja toivotukset eivät toteutuneet avioliiton muodossa, vaan hän pysyttäytyi naimattomana. Kysyjille ja kummastelijoille Aune on asian kuitannut pilke silmäkulmassa: Herra halusi säästää miehiä komenteiltani.

Tarkasti hän on itse vihkoonsa kirjannut jokaisen rippikoulutoverinsa, tytön ja pojan, nimen ja kotikylän. Onpa sellainenkin yksityiskohta kuin rippipuvun värin kannatus tyttöjen kohdalla merkitty muistiin. (V nimen perässä tarkoittaa valkeaa; M mustaa).

Rippikoulun ”syyslukukausi” alkoi 31. 10. 1932. Opettajana toimi pastori Otto Appelgren (myöh. Autere). Tyttöjä oli 59 ja poikia 42.

Ripille pääsy edellytti ahkeraa opiskelua kristinopista (jonka Aune viisivuotiaana luki ”kiristinnapiksi”). Syrjäkyliltä tultiin kirkonkylään kortteeriin. Aune asusteli neljän muun tytön kanssa Rauvalalla.

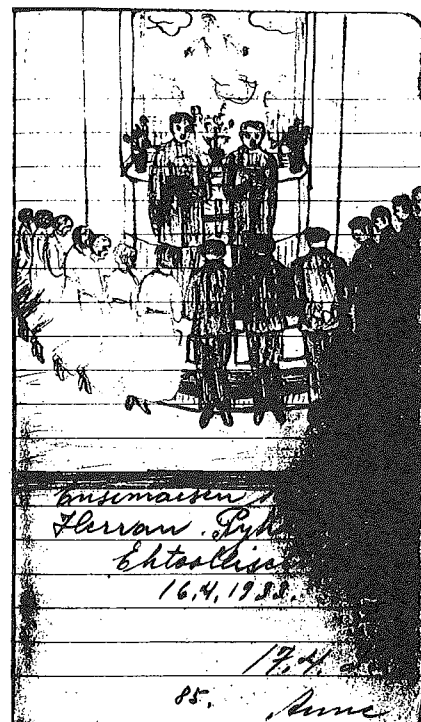
Opintojen lomassa halusivat nuoret pitää hauskaakin ja Aunen mie-

leen on jäänyt latotanssit, joihin osallistuminen tuntui hänestä sopimattomalta. Hän sai puhuttua puolelleen muutamia tyttöjä ja vaikka tanssien aikana ehkä pikkuisen kadutti kotiin jääminen niin vuosikausia mieltä lohdutti tansseihin osallistuneiden opettajalta saamat ankarat nuhteet.

Rippikoulun aloittivat syksyllä 1932 seuraavat tytöt:

Arkuntanhuasta Helmi Karonen; Haitermaasta Linda Javanainen (V), Rauha Koiranen (V), Lahja Kuisma, Aune Kuisma (V) ja Helmi Naskali (M); Haparaisista Hilka Turkkinen (V); Sakkolasta Saimi Pusa ja Eeva Jääskeläinen (M); Kiviniemestä Lempi Koiranen (M), Ester Räikkönen (M), Alli Hyyrynen (M), Aliina Welling (M) ja Aliina Leskinen (M); Keljasta Lempi Soikkeli (M) ja Elsa Lopenen; Lapinlahdesta Helmi Lopenen (V), Helvi Kuparinen (V), Hilja Ikävalko (V), Aino Karjalainen (V) ja Aino Kallonen (V); Luprasta Bertta Kuisma, Taimi Hännikäinen (M) ja Rauha Hännikäinen; Ojaniemestä Anna Kupana (V); Pannusaaresta Aili Kekki (M), Maria Kekki (M), Kaino Ruuna (M) ja Aino Huuska;

Petäjärveltä Elma Karvonen (M), Sirkka Lopenen (M), Anna Maria Ruuna (M), Aili Paksu (M), Selma Makkara, Jenny Käppi, Aili Hiiri (M), Ilmi Karvonen (V), Tyyne ja Siiri Nuora (M); Riiskasta Sylvi Lampu (V), Sylvia Pekkanen (V), Elsa Pulakka (V), Hanna Repo (V) ja Selma Tuokko (V); Röykkylästä Martta Huuska (M), Esteri Karppanen (V) ja Helvi Wulli (M); Valkjärveltä Helvi Vuorinen (M), Siviä Niukkanen (V) ja Elvi Kukko (M); Vilakkalasta Hilma Eeva (V), Hilma Henttonen (V), Hilja Makkara (V), Tyyne Repo (V), Hilma Kuuppo (V) ja Martta Koppa (V); Sipilänmäeltä Aino Laamanen (M); Viiksanlahdesta Tyyne Jortikka (M) ja Vieno Pitkänen (M) sekä Voloskasta Aune Naskali (V).

Poikia oli 42:

Arkuntanhuasta Eino Naskali, Martti Lopenen, Arvo Naskali, Vilho Lopenen ja Vilho Naskali; Haitermaasta Taisto Pensas, Vilho Naskali, Eero Kuisma ja Uuno Suutari; Haparaisista Väinö Lopenen; Hovinkylästä Aarne Sikiö ja Uuno Väyrynen; Lapinlahdelta Sulo Patja ja Reino Söder; Ojaniemestä Kauko Söder

ja Aarne Systä; Karholasta Eino Kurikka, Eino Salmela, Väinö Tenkanen ja Nestor Kurki; Petäjärveltä Veikko Ollikainen, Lauri Sääksjärvi, Kauko Laitinen, Arvo Lamppu, Viljo Virolainen, Tauno Nuora, Aleksanteri Lamppu ja Matti Heino; Röykkylästä Tauno Karonen ja Pekka Huuska; Viiksanlahdesta Erkki Kylliäinen; Voloskasta Matti Riikonen; Tikanlaasta Heino Suikkanen; Kiviniemestä Eero Rämö; Vilakkalasta Valto Tuokko; Sakkolasta Olavi Eeva, Onni Pitkänen, Yrjö Virolainen, Tahvo Kinnari, Lauri Lopenen, Arvi Lopenen ja Väinö Virkki.

Joululoman jälkeen kokoonnuttiin jatkamaan nk. kevätrippikoulua. Seuraava on suora lainaus Aunen muistokirjasta:

”Kevätrippikoulu päättyi 6. 4. 1933 kello 11.00. Pastorin tunnin lopulla lauloimme virren 450: 1, 4. Ostimme pastorille muistoksi Raamatun ja kanttorille tusinan laseja ja mehukannun. Lopussa lauloimme HL 318.

Menimme 15. 4. kello 16 koristamaan kirkkoa. Koristimme katajakoynöksillä parvien alareunat, saarnatuolin ja alttarin reunat. Kirkkoherra Juho Silvennoinen oli ohjaamassa. Lopuksi lauloimme virren 410 ja loppurukouksen jälkeen menimme kortteeriin yöksi. Olimme taas kaikki viisi tyttöä Rauvalalla yötä.

Ensimmäisen kerran olimme Herran Pyhällä Ehtoollisella 16. 4. 1933. Erittäin pyhä ja siunaava hetki. Kalliin valan vannoinme pyhän alttarin ja Jumalan kasvojen edessä sekä kristillisen seurakunnan läsnäollessa.

Pastorin antama muistolause on todistuksessa (Ps. 94:11).”

Tässä sitten muutamia tyttöjen kirjoittamia ”muistovärssyjä”:

”Tuon lapsuusnurmeni ruusut, tuon riemut aikani armaimmat, ne kaikki helmahas lahjoitan, ne ottaos vastahan.

Tuon nuoruusaikani koiton, sen kainot värjyvät tuntehet, sen toivehet kotkanlentoiset. Pyhä siunaus niille suo.”

Aunen oma avausruno; kirjoitettu 30. 10. 32.

Kun sä kuulet kellojen soivan, ja mun arkkuni avataan, niin riennä vielä silloin mua katsomaan.

Lempi

Onnen enkeli ihanainen, luoksesi hän lentäköön, seppeleisen kaunkaisen otsallesi heittäköön.

Esteri

En ole sulle sukua, en sisar enkä veli, vaan tämän illan huviksi, tään värssyn kirjoittelin.

S.T.

Pyhä ja puhdas sun onnesi olkoon, niinkuin aamulla alkava koi, Taivaskin ruusuja tiellesi tuokoon, jotka ei kuollessa kuihtua voi.

L. K.

Tyttö nuori sinisilmä, käytä itses niin, ettei äidin kirkas silmä joudu kyyneliin.

Martta

Onnea sulle toivotan ja viisi pientä poikaa, tyttö olkoon ensimmäinen, joka niitä hoitaa.

Tyyne N.

Kun sinä kynttilän sytytät, niin polta se loppuun asti, Kun sinä ketä rakastat, niin rakasta hautaan asti.

Hilma E.

Onni sulle, onni sille, jota sinä rakastat, jonka kanssa maailmalla, samaa leipää nakerrat.

Rauha H.

Silmissäsi sievä tyttö säihkyä lemmen säkenet. Pidä niistä tarkka vaaeri, kenelle ne jakelet.

A. K.

Ystävä kallis älä murhetta kannaa, älä juomaripojalle lempeäs anna.

Lempi

Rakkaus on kuin suuri puu, johon moni täällä kompastuu. Toiset lentävät nurin narin, toiset löytävät itselleen parin.

Aino L.

Olen miettinyt ympäri pääni, että huomenna vietän hääni. Ne alkavat kello kuusi. Vedä sinäkin sinne luusi. Kirjoitti ”joku puku” (= Aino Karjalainen)

Älä muistelee mua vihalla, mua tummien tunteiden lasta, vaan muis-

tele mua lemmellä, jota kuumat kyyneleet kastaa.

T. H.

Hiljainen hauta mun häitteni huone. Kuolema toivottu sulhoni lie. Suru ei liene helmassa tuonen, jonne mun kutsuva hääjoukko vie.

Taimi H.

Monet säkeistä ovat virren värssyjä ja usein on todistettu Valde Saran runoa ”Rippikirkossa”, josta tähän sopinee Anna Kuparisen kirjoittama säkeistö:

”Kätesi anna, hyvä Isä, heille, kun kulkevat he ulos maailmaan, ne jalat ettei eksyis harhateille, sydämeen synnit söisi tahrojaan, se katse, ett’ ois yhtä viaton kun kerran tilipäiväs, Isä on.”

Annan toinen muistosäe on ikään kuin ennalta nähty evakkotie:

”Jos kauas erkanemme Suomemme saloille, niin muista, että yhdesä koulussa olimme.”

Otan tähän loppuun vielä suoran lainauksen Aunen omaa tekstiä: 6. 4. 1933

”Rippikoulu on päättynyt ja kukin toveri lähtenyt omalle suunnalleen. Tuntuu mielestäni erittäin ikävältä, kun täytyi erota. Ne hetket, jotka vietimme täällä koulussa, jäivät ijäksi mieleen elämän ihanimpina muistoina. Jumalan siunaus levätäköön jokaisen yllä.”

En tiedä vieläkö muistovärssyjä kerätään ja rippikouluun suhtaudutaan samalla vakavuudella kuin 60 vuotta sitten. Lämmittäviä muistoja tällaiset kirjoitelmat tuovat niiden äärelle pysähtyvälle.

Aulis Airtto (ent. Naskali)
Suomenlinna

Kiviniemen kasarmin kasvateille

Silloin sodan syttyessä 1939, kun me lähdimme evakkoon, monet meistä olivat niin pieniä, että eivät muista näistä ajoista paljon mitään. Korkeintaan sen, että me ainakin viihdyimme siellä hyvin ja kaikilla oli kivaa.

Kerronpahan taas jotain, mitä minun muistikuvini on jäänyt. Asuimme aluksi kasarmilla aliupseerikerhon alapuolella, ensimmäisessä rapussa päätyhuoneistossa. Meitä ennen tässä olivat asuneet Karmalat, ennen kuin he muuttivat asumaan Lupajärven rannalle. Ja meidän jälkeen tähän muuttivat Kuivalat. Ja meidän naapureita olivat Särkkäkarit, Koivistot ja Välimäet. Jokunen aika sitten olin juuri tapaamassa Välimäen Kaukoa Oulussa ja me muistelimme kaiholla niitä Kiviniemen ihania aikoja.

Kun Junkkarit perustivat ravintolan Pitkäsen kaupan ja Liiuksen kaupan välimaastoon, me muutimme heidän asuntoonsa Valkjärven länsirannalle kolmikerroksiseen komeaan kasarmirakennukseen. Isästäni tuli toisen komppanian väpeli ja Kautokset asuivat toisessa päässä rakennusta. Kautonen oli ensimmäisen komppanian väpeli.

Kerronpa, mitä täällä Valkjärven länsirannalla oli. Sotilaskodista kun lähdettiin, niin ensin tuli vastaan kengityspaja, jonka isännöityä hoiti väpeli Otto Välimäki. Kengityspajan rakennuksen toisessa päässä oli asepaja, jossa isännöivät Ukkonen ja Hellsten. Olikin sanonta: Ukkonen se jyrisee ja asepaja paukkuu, ja Hellsteeni se kivääreitä aika paljon haukkuu.

Sitten olivat pataljoonan tallit, joissa hoidettiin paljon komeita hevosia. Esimiehenä toimi sotilasmestari Tossavainen. Hän oli komea näky ratsunsa selässä. Hevosilla oli tässä lähettävillä pitkä oma laitur, jonka ympäri niitä uitettiin. Tällin lähei-

Kasarmilan sairaalarakennus.

syydessä oli myös kyyhkyslakka. Näistä koulutettiin kirjekyyhkysia, jotka kantoivat nokassaan viestejä määrättyihin paikkoihin.

Myös siinä lähistöllä oli koiratarha, jossa myös viestikoiria kasvatettiin. Jälleen kun siirryttiin eteenpäin, oli pataljoonan pesula ja saunarakennus. Tässä olivat miehistön ja kantahenkilökunnan saunat. Seuraavaksi tulee sitten vastaan pataljoonan komea ja suuri ruokasali, jossa pataljoona ruokaili. Tässä rakennuksessa pidettiin aina joskus iltamantapaisia yleisötanssejakin. Myös tämä rakennus toimi elokuvateatterina. Elokuvakonetta hoiteli sotilasmestari Oromaa, myöhemmin myös Palosaa-ri, joka myös Hämeenlinnassa linnan kasarmilla hoiteli tätä virkaa.

Sitten seuraavana rakennuksena olikin se kasarmirakennus, jossa me asuimme. Siitä noin 150 metrin päässä oli pataljoonan upea sairaala, joka aloitti toimintansa siinä 1937 paikkeilla. Täällä toimi lääkintäaliupseeri Tiilikaisen Raijan isä. Tapasin Oulun reissulla myös Raijan ja hänellä oli kuvia Kiviniemen kasarmilla

käyneistä. Minä, Kauko ja Raija muistelimme kaiholla näitä siellä vietettyjä lapsuuden aikoja. Haluan vielä kiittää vieraanvaraisuudesta Oulussa ollessani.

Kasarmin sairaala sijaitsi mäen harjanteella, josta avautui järvelle kaunis näköala. Sairaalan takana oli hyvin mäkinen maasto, mutta maapohja oli kivetöntä hiekkakangasta. Vähän matkan päästä sairaalasta oli Kuikkalampi korkeiden kumpareiden välissä, ja tässä oli alueen ainut ja aika vaarallinen hyppymäki, josta tehtiin siinä 25—30 metrin hyppyjä pisimmillään. Mutta kun mäki oli jyrkkä ja kun se päättyi Kuikkalammen jälle, niin siinä sukset töksähtivät pahemman kerran ja usein oli verta jäällä, kun siihen naama iskeytyi.

Länsirannan kauimmaisessa kareksessa oli Santalan talo, jossa pidettiin usein hengellisiä seuroja. Mutta länsirannan tärkein kohde oli kuitenkin sotilaiden uimalaituri, jossa saimme viettää lapsuuden ajan onnellisimmat hetket ja moni hankki siellä itselleen loistavan uimataidon. Niinpä minä-

kin kuljen uimahalleissa talven aikana virkistäytymässä.

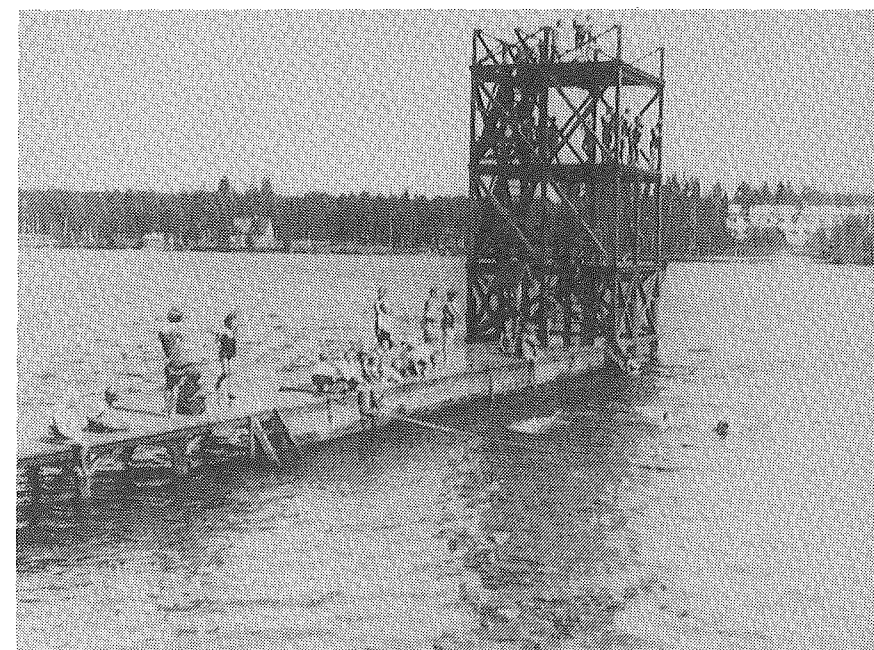
Lähetän tässä yhteydessä kuvan uimalaiturista, joka oli kuvaushetkeläkin lapsia täynnä. Vastarannalla näkyy upseerien asuttama kerrostalo. Siellä näkyy myös Puputin ja Revon Aapon talot.

Oheassa myös ennen sotia kasarmi-alueelle rakennetun uusimman rakennuksen, sairaalan kuva.

Olisi kiva, jos joku lapsuudenajan kavereista kertoilisi tuntemuksiaan näistä rakkaista, nykyään kaltoin kohdelluista alueista.

Visbyn retkellä tavataan, hymyä huuleen. Terveisin

Esko Torsti

Uimalaituri oli lasten suosima paikka.

Vilakkalan kansakoululta

Vilakkalan kansakoulun oppilaita opettajineen. — Kuvan nuorimmat oppilaat täyttävät tänä vuonna 70 vuotta, kirjoittaa kuvan lähettäjä Bertta Henttonen Alastarolta.

Naapuripitäjien kaatuneet muistomerkissä

Ohessa Sakkolan naapuripitäjien kaatuneiden nimiluettelot, nämäkin sankarivainajien henkilötiedot on kaiverrettu Lappeenrannan Äiti-Karjala -muistomerkkiin.

Metsäpirtti:

Ahtiainen Iivari 1902—1941, Ahtiainen Manu 1917—1941, Ahtiainen Manu 1913—1941, Ahtiainen Matti 1916—1939, Ahtiainen Onni 1923—1943, Ahtiainen Oskar 1904—1939, Ahtiainen Tahvo 1913—1939, Ahtiainen Toivo 1914—1942, Andrejew Lauri 1916—1940, Eeva Aleksanteri 1900—1939, Eeva Eino 1911—1939, Eeva Heikki 1903—1941, Eeva Lauri 1920—1944, Eeva Toivo 1917—1941, Haakala Aleksanteri 1914—1944, Halonen Eemil 1915—1941, Hatakka August 1916—1939, Hatakka Viljam 1900—1939, Hiltunen Albert 1916—1939, Hiltunen Sulo 1916—1941, Hirvonen Juho 1909—1939, Hyytiä Heikki 1920—1942, Hyytiä Onni 1919—1941, Hämäläinen Aleksanteri 1914—1939, Hämäläinen Eino 1915—1942, Hämäläinen Kauko 1916—1943, Hämäläinen Manu 1908—1940, Hämäläinen Taito 1912—1942, Hämäläinen Toivo 1905—1939, Hämäläinen Viljo 1913—1941, Härkönen Sulo 1919—1941, Inkinen Tauno 1907—1939, Intke Johannes 1908—1941, Jokiranta Aleksanteri 1916—1941, Jokiranta Helmi-Maria 1919—1941, Jortikka Einar 1916—1940, Jouha Nikolai 1914—1939, Jäske Johannes 1920—1941, Kaajala Tauno 1919—1942, Kiiski Vilho 1912—1941, Kirjavainen Viljo 1917—1939, Kitunen Armas 1915—1941, Kiuru Juhani 1916—1942, Koironen Eino 1922—1942, Koironen Viljami 1907—1941, Korkka Tauno 1912—1939, Korpelai-

nen Toivo 1921—1942, Koskinen Väinö 1915—1939, Kuoppa Edvard 1894—1940, Kurikka Arvi 1918—1939, Käkönen Simo 1914—1942, Lamppu Matti 1910—1941, Lamppu Reino 1927—1941, Laihanen Tauno 1913—1941, Laulajainen Eemil 1913—1940, Laulajainen Johannes 1909—1939, Laulajainen Kauko 1916—1945, Laulajainen Niilo 1900—1939, Laulajainen Toivo 1906—1939, Laurila Aleksanteri 1917—1942, Laurila Armas 1923—1944, Laurila Eemil 1910—1941, Laurila Johannes 1905—1939, Laurila Kuisma 1917—1941, Lehonmäki Oskari 1912—1942, Leppäleh-to Aleksanteri 1920—1941, Leppäleh-to Eino 1918—1943, Leppänen Pekka 1907—1941, Lojonen Lauri 1922—1944, Lusi Aleksi 1916—1941, Meskanen Vilho 1913—1939, Määttänen Kalle 1912—1939, Olkkonen Aleksanteri 1920—1941, Orava Aapram 1905—1939, Orava Arvo 1915—1941, Orava Lauri 1922—1944, Pajari Juho 1906—1940, Paksu Armas 1920—1941, Paksu Seemi 1918—1939, Pauku Robert 1902—1939, Pellinen Uuno 1914—1941, Peltonen Simo 1911—1941, Peltonen Tahvo Aapronp. 1900—1941, Peltonen Tahvo Kaaprenp. 1900—1941, Piironen Veikko 1920—1943, Piironen Väinö 1923—1944, Pitkänen Kauko 1920—1942, Puikko-nen Heikki 1904—1939, Pulakka Aleksi 1920—1941, Pulakka Reino 1917—1941, Pusa Tahvo 1889—1942, Repo Matti 1913—1939, Sinkkonen Nikolai 1914—1941, Stobin Vilhelm 1898—1940, Suikkanen Tauno 1907—1939, Suokas Aleksanteri 1906—1941, Susi Aleksi 1916—1941, Susi Eero 1913—1941, Susi Eino 1901—1939, Susi Johannes 1905—1939, Susi Salomon 1916—1941, Susi Toivo

1914—1941, Susi Yrjö 1914—1939, Torikka Kaino 1914—1939, Trofimoff Eero 1921—1942, Tuokko Aleksi 1917—1941, Tuokko Eemil 1902—1939, Tuokko Johannes 1914—1943, Tuokko Simeon 1909—1940, Tuokko Uuno 1917—1941, Tuokko Uuno Albin 1907—1939, Ukkonen Jalmar 1915—1941, Viili Olavi 1921—1943, Vilkki Juho 1916—1939, Viskari Pentti 1923—1943, Viskari Sulo 1909—1942, Vulli Pentti 1918—1940.

Pyhäjärvi Vl:

Halonen Juho 1904—1941, Hankila Arvi 1905—1941, Hanski Pauli 1919—1941, Heikkonen Eino 1917—1942, Henttonen Sulo 1914—1940, Henttonen Toivo 1919—1944, Herra Eemil 1920—1942, Hietanen Johannes 1920—1941, Hietanen Yrjö 1921—1941, Hiiri Heikki 1916—1942, Hiiri Ilmari 1917—1942, Hiiri Juho 1884—1943, Hoikkala Teuvo 1901—1941, Hopia Janne 1922—1942, Hopia Juuso 1916—1944, Hopia Vilho 1920—1941, Hupponen Gunnar 1920—1941, Hupponen Juho 1901—1942, Hynninen Toivo 1904—1940, Hämäläinen Arvo 1910—1939, Hännikäinen Alvar 1922—1941, Ihalainen Armas 1902—1941, Ijäs Aarne 1917—1941, Ijäs Arvi 1910—1940, Inkinen Yrjö 1920—1941, Jalo Kauko 1917—1942, Kaasalainen Aarne 1906—1941, Kaasalainen Antti 1919—1941, Kaasalainen Erkki 1908—1941, Kaasalainen Henrik 1910—1941, Kaasalainen Yrjö 1910—1941, Kaikkonen Tuomas 1912—1941, Karvinen Tuure 1922—1942, Kauppinen Valde 1920—1942, Kinnari Pentti 1918—1944, Kiuru Johannes 1918—1941, Koironen Aarne 1909—1941, Kokkonen Oiva 1911—

1941, Komonen Aarne 1905—1940, Komulainen Kalle 1906—1940, Kuisma Teuvo 1911—1939, Kukko Arvo 1920—1941, Kukko Heikki 1902—1941, Kukko Toivo 1908—1939, Kukko Tuomas 1894—1941, Kukko Veikko 1918—1942, Kuparinen Eino 1911—1941, Kyykkä Eino 1919—1941, Kähönen Matti 1917—1941, Kähönen Viljo 1918—1943, Käyhkö Martti 1916—1942, Lamberg Toivo 1922—1941, Lampinen Veikko 1918—1942, Lappalainen Armas 1912—1940, Lappalainen Heikki 1903—1941, Laulajainen Arvi 1906—1943, Lemmetty Ensio 1922—1942, Lojonen Johannes 1916—1944, Maaranen Eero 1914—1940, Matikainen Eemil 1903—1941, Matikainen Leo 1923—1943, Murotie Jorma 1919—1940, Musakka Antti 1899—1941, Musakka Eelis 1917—1941, Musakka Jaako 1891—1942, Mustonen Severi 1920—1941, Mustonen Toivo 1921—1941, Naskali Yrjö 1923—1943, Niukkanen Jaakko 1907—1942, Paajanen Hannes 1921—1941, Papunen Huugo 1915—1941, Papunen Uuno 1909—1941, Pelkonen Leo 1922—1942, Piitulainen Einari 1919—1944, Pulakka Viljo 1916—1941, Puputti Pentti 1920—1941, Päiviläinen Reino 1921—1944, Pärssinen August 1907—1943, Pärssinen Uuno 1910—1941, Pärssinen Yrjö 1912—1940, Pääskynen Juho 1904—1941, Raineranta Armas 1907—1941, Rampa Aleksanteri 1918—1941, Rampa Eero 1912—1941, Rampa Kalervo 1921—1941, Rampa Veikko 1923—1944, Renfors Erik 1883—1940, Ruotsalainen Tauno 1919—1943, Seppänen Lauri 1921—1941, Silventoinen Matti 1897—1941, Sirkiä Kauko 1920—1941, Soikkeli Eino 1925—1944, Tikka Mauri 1921—1943, Tikka Vilho 1913—1941, Toiviainen Tuomas 1911—1940, Toivonen Oskari 1907—1940, Tokkari Veikko 1915—1941, Tomperi Antti 1916—1941, Tomperi Johannes 1904—1941, Turunen Erkki 1920—1941, Tyni Tauno 1920—1941, Uusitalo Urho 1899—1943, Viitala Eeli 1899—1940, Wikström Yrjö 1912—1943, Vi-

rolainen Johannes 1917—1944, Väkiparta Heino 1924—1943, Äijö Antti 1912—1943, Äijö Johannes 1914—1941, Äikiä Toivo 1907—1941, Äikäs Heimo 1923—1944.

Rautu:

Anttonen Olavi 1918—1942, Avenir Jevgeni 1911—1944, Eriksson Arvi 1921—1942, Falck Lauri 1907—1942, Hatara Emil 1918—1941, Heikkinen Eino 1916—1941, Heikkinen Kaino 1917—1941, Heikkinen Voitto 1920—1941, Hipeli Aarne 1921—1943, Hipeli Armas 1915—1942, Hipeli Mikko 1906—1940, Husu Juho 1909—1942, Huuhka Eino 1924—1944, Hyvönen Toimi 1918—1939, Hyyrinen Johannes 1906—1941, Hännikäinen Jalmari 1903—1941, Hännikäinen Mauno 1922—1941, Ihalainen Tauno 1912—1939, Intke Nikolai 1905—1941, Ivanov Vasili 1917—1941, Järvensuo Nikolai 1916—1942, Jäske Eeonokki 1919—1943, Jäske Eino 1918—1941, Jäske Nikolai 1913—1942, Kaatranen Jalmari 1908—1939, Kainukangas Aleksander 1914—1941, Kinnari Erkki 1918—1941, Kiuru Eino 1917—1941, Kukko Veli 1910—1940, Kuoppa Armas 1916—1941, Kuoppa Eino 1923—1944, Kurki Antti 1908—1942, Kuoppo Kaino 1912—1941, Kyyrä Toivo 1920—1941, Köninki Viljam 1908—1941, Köninki Ville 1904—1939, Lattunen Johannes 1909—1941, Lattunen Onni 1912—1939, Lattunen Viljo 1920—1941, Leppänen Eino 1917—1942, Leppänen Johannes 1913—1941, Leppänen Kalevi 1918—1942, Leppänen Väinö 1913—1941, Lojonen Armas 1913—1942, Lojonen Arvo 1923—1944, Lojonen Sulo 1920—1941, Lojonen Tauno 1920—1941, Maksimoff Mikko 1917—1941, Mentu Tauno 1918—1942, Monto Kaino 1916—1942, Monto Uuno 1921—1942, Muro Unto 1920—1944, Määttänen Aleksander 1911—1939, Nahkuri Kaino 1919—1942, Nahkuri Kustaa 1903—1943, Naumanen Olavi 1920—1942, Nuija Tapani 1921—1941, Ojola Nikolai

1922—1943, Ossi Eero 1923—1939, Ossi Huugo 1918—1941, Paakkinen Eino 1910—1941, Paakkinen Matti 1907—1941, Partanen Otto 1920—1941, Partanen Veikko 1918—1944, Paukku Armi 1922—1942, Paukku Aulis 1924—1942, Paukku Urho 1916—1941, Paukkunen Tauno 1916—1942, Pehkonen Kauko 1923—1944, Pekkanen Eino 1904—1939, Pekkanen Uljas 1914—1941, Peltonen Eino 1907—1939, Poduschkin Nikolai 1912—1939, Poduschkin Tahvo 1904—1941, Poduskin Aleksander 1912—1942, Pusa Eino 1917—1941, Pusa Urho 1915—1942, Rastas Toivo 1914—1941, Reiman Lars 1900—1939, Ruuskanen Helge 1920—1943, Ryypö Onni 1908—1941, Sappinen Eemil 1898—1941, Sappinen Väinö 1918—1941, Savinen Taavetti 1920—1941, Sidorov Aleksei 1908—1941, Sidorow Johannes 1914—1942, Sinerväinen Mikko 1914—1941, Sojakka Nikolai 1913—1942, Sojakka Pekka 1920—1942, Sojakka Väinö 1916—1940, Sorvali Feodor 1918—1942, Sorvali Stepan 1895—1942, Sorvali Vilho 1924—1943, Suvimaa Vianor 1915—1942, Säde Onni 1920—1941, Thusberg Einar 1908—1939, Tomperi Eino 1920—1941, Tukia Eino 1911—1943, Tukia Reino 1916—1943, Valkonen Erkki 1922—1942, Vasiljeff Yrjö 1922—1941, Vaskelainen Johannes 1912—1939, Vaskelainen Lauri 1919—1941.

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tupaan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh. (932) 64 506, Uno Pulakka, Ruovesi puh. (934) 76 021, Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen, Lempäälä. Punkalaitumella kirjoja myy Eino Kuisma, puh. (923) 74 346.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. (931) 751 241. Ainoastaan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipisteitä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Kaikki sähköasiat voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJAT

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

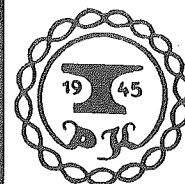
PITO-KALAASI KY

JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU

AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
33300 TAMPERE puh. 433 902

PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI

PUH. (931) 335 8204, iltaisin (931) 335 8435
Autopuh. 949 239 535

*Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita*

Putkiliike P Nuora Ky

37560 KULJU

puh. 676 100

TILAA SINÄKIN
OMA
SUVANNON SEUTU

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1994 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 3748 448 iltaisin

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
TSOP
37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Hannu Paukku